

Broj 36 - Ponedjeljak, 6. rujna/septembra 1999.

Na osnovu člana IV 7. (VI) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Prolašava se Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma održanoj 28. aprila 1999. godine i na sjednici Doma naroda održanoj 21. jula 1999. godine.

Broj 01-720/99
29. augusta 1999. godine
Sarajevo

Predsjednik
Federacije BiH
Ivo Andrić-Lužanski, s. r.

ZAKON

O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se:

- osnove socijalne zaštite građana i njihovih porodica, osnovna prava iz socijalne zaštite i korisnici prava iz socijalne zaštite,
- osnivanje i rad ustanova zaštite i invalidskog udruženja,
- osnovna prava civilnih žrtava rata i članova njihovih porodica,
- osnove zaštite porodice sa djecom,
- finansiranje i druga pitanja od značaja za ostvarivanje osnovnih prava iz socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je od interesa za Federaciju i kantone.

Član 3.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom obavljaju ustanove socijalne zaštite.

Ustanove socijalne zaštite imaju svojstvo pravnog lica.

Na osnivanje i rad ustanova socijalne zaštite primjenjuju se propisi o ustanovama, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Član 4.

Djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom mogu obavljati i humanitarne organizacije, udruženja građana, vjerske zajednice i organizacije koje oni osnivaju, građanin pojedinac i strana fizička ili pravna lica.

Član 5.

Porodicu, u smislu ovog zakona, čini: bračni drug, odnosno vanbračni drug, dijete (bračno, vanbračno, usvojeno, pastorče i dijete bez roditelja uzeto na izdržavanje), otac, majka, maćeha, djed i baba-nena (po ocu i majci) i braća i sestre bračnih drugova.

Članovi porodice civilne žrtve rata, u smislu ovog zakona, su: bračni drug, djeca (rođena u braku ili van braka, usvojena ili pastorčad)-članovi uže porodice, te roditelji, očuh, maćeha i usvojilac-članovi šire porodice.

Članom porodice u smislu stava 2. ovog člana, smatra se i vanbračni drug koji s civilnom žrtvom rata ima djece i s njom živi, odnosno živio je do njene smrti u zajedničkom domaćinstvu najmanje godinu dana.

Zajedničko domaćinstvo, u smislu ovog zakona, je ekonomska zajednica jedne ili više porodica u kojoj se zajednički stiču i troše novčana i druga materijalna sredstva, stečena radom i korištenjem zajedničkih materijalnih dobara (zemljište, zgrade i drugo).

Član 6.

Djetetom, u smislu ovog zakona, smatra se lice do 18 godina života.

Izuzetno djetetom, u smislu ovog zakona, smatra se i lice koje radi ostvarivanja prava na dodatak na djecu i osiguravanja školarine ili stipendije za đake i studente, ima i više od 18, a manje od 27 godina života.

Član 7.

Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu ostvarivati lica koja su osuđena pravosnažnom sudskom presudom za krivična djela protiv ustavnog poretka Bosne i Hercegovine, ustavnog poretka Federacije Bosne i Hercegovine i krivična djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

Pravo utvrđeno ovim zakonom ne može ostvarivati lice koje takvo pravo koristi po drugim propisima.

Prava utvrđena ovim zakonom ne mogu se prenositi na druga lica, niti se mogu nasljeđivati.

Član 8.

Nadležni organi kantona, u skladu sa ustavom i ovim zakonom, bliže uređuju djelatnost socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Član 9.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa Federacije donesenih za njihovo provođenje, kao i nad stručnim radom ustanova koje osniva Federacija, vrši federalno ministarstvo nadležno za oblast socijalne zaštite i zaštite porodice.

Nadzor nad provođenjem zakona, drugih propisa i općih akata kantona, donesenih saglasno ovom zakonu, kao i nad stručnim radom ustanova koje osniva općina, odnosno kanton, vrši kantonalni organ nadležan za oblast socijalne zaštite i zaštite porodice.

Član 10.

U postupku ostvarivanja prava i dužnosti utvrđenih ovim zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisa o upravnom postupku, ako ovim zakonom i propisom kantona nije drugačije određeno.

II - SOCIJALNA ZAŠTITA

1. POJAM SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 11.

Socijalna zaštita, u smislu ovog zakona, je organizirana djelatnost u Federaciji, usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti njenih građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe.

Socijalnom potrebom, u smislu stava 1. ovog člana, smatra se trajno ili privremeno stanje u kome se nalazi građanin ili porodica, prouzrokovano ratnim događajima, elementarnim nesrećama, općom ekonomskom krizom, psihofizičkim stanjem pojedinaca ili drugih razloga, koje se ne mogu otkloniti bez pomoći drugog lica.

U skladu sa načelima humanizma, solidarnosti građanskog morala socijalna zaštita porodice i njenih članova i građana pojedinaca, ostvaruje se otkrivanjem i umanjenjem, odnosno otklanjanjem posljedica uzroka koji dovode do stanja socijalne potrebe i sticanjem određenih prava iz socijalne zaštite.

Socijalna zaštita djeteta, u skladu sa odredbama Konvencije o pravima djeteta, ostvaruje se u najboljem interesu djeteta.

2. KORISNICI SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 12.

Korisnici socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su lica koja se nalaze u stanju socijalne potrebe i to:

- 1) djeca bez roditeljskog staranja,
- 2) odgojno zanemarena djeca,
- 3) odgojno zapuštena djeca,
- 4) djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama,
- 5) lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju,
- 6) materijalno neosigurana i za rad nesposobna lica,
- 7) stara lica bez porodičnog staranja,
- 8) lica sa društveno negativnim ponašanjem,

9) lica i porodice u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Propisima kantona može se proširiti krug korisnika socijalne zaštite iz stava 1. ovog člana u skladu sa programima razvoja socijalne zaštite i specifičnim prilikama u kantonu.

Član 13.

Dijete bez roditeljskog staranja, u smislu člana 12. stav 1. tačka 1) ovog zakona, je dijete bez oba roditelja, nepoznatih roditelja, napušteno od roditelja lišenih roditeljskog prava i roditelja spriječenih da vrše roditeljsku dužnost.

Odgojno zanemareno dijete, u smislu člana 12. stav 1. tačka 2) ovog zakona, je dijete koje zbog nedovoljnog nadzora i brige roditelja, te negativnog uticaja sredine, narušava opće prihvaćene norme ponašanja.

Odgojno zapušteno dijete, u smislu člana 12. stav 1. tačka 3) ovog zakona, je dijete koje svojim ponašanjem narušava opće prihvaćene norme i vrši prekršaje ili krivična djela.

Dijete, čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, u smislu člana 12. stav 1. tačka 4) ovog zakona, je dijete, čiji roditelji zbog nesređenih porodičnih odnosa, materijalnih ili drugih razloga nisu u mogućnosti da mu osiguraju normalne uvjete za pravilan odgoj, fizički i psihički razvoj.

Član 14.

Lica sa invaliditetom i lica u fizičkom i psihičkom razvoju, u smislu člana 12. stav 1. tačka 5) ovog zakona, su djeca i odrasla lica, koja su:

- slijepa i slabovidna,
- gluha i nagluha,
- sa poremećajima u govoru i glasu,
- sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju,
- sa smetnjama u psihičkom razvoju (lahkog, umjerenog, težeg i teškog stepena),
- sa kombiniranim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Član 15.

Materijalno neosigurano i za rad nesposobno lice, u smislu člana 12. stav 1. tačka 6) ovog zakona, smatra se odraslo lice, koje nema prijeko potrebnih sredstava za izdržavanje, nesposobno je za rad i ne može osigurati sredstva za život po nekom drugom osnovu.

Član 16.

Starim licem bez porodičnog stanja, u smislu člana 12. stav 1. tačka 7) ovog zakona, smatra se lice starije od 65 godina (muškarac) odnosno 60 godina (žena), koje nema članove porodice ni srodnike koji su po zakonu obavezni da ga izdržavaju, ili ako ih ima da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Član 17.

Lice sa društveno negativnim ponašanjem, u smislu člana 12. stav 1. tačka 8) ovog zakona, je lice koje se odaje besposličarenju, skitnji, prosjačenju, prostituciji, alkoholizmu, uživanju opojnih droga i drugim oblicima društveno negativnog ponašanja.

Član 18.

Lice, odnosno porodica u stanju socijalne potrebe, kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite, u smislu člana 12. stav 1. tačka 9) ovog zakona, smatra se lice, odnosno porodica koja se

nađe u stanju socijalne potrebe zbog pretrpljene prisilne migracije, repatrijacije, elementarne nepogode, smrti jednog ili više članova porodice, povratka sa liječenja, otpuštanja sa izdržavanja kazne zatvora ili izvršavanja odgojne mjere.

3. PRAVA IZ SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 19.

Prava iz socijalne zaštite, u smislu ovog zakona, su:

- 1) novčana i druga materijalna pomoć,
- 2) osposobljavanje za život i rad,
- 3) smještaj u drugu porodicu,
- 4) smještaj u ustanove socijalne zaštite,
- 5) usluge socijalnog i drugog stručnog rada,
- 6) kućna njega i pomoć u kući.

Propisom kantona utvrđuju se iznosi novčanih i drugih davanja, iz stava 1. ovog člana, uvjeti i postupak za sticanje tih prava i njihovo korištenje, ukoliko to nije uređeno ovim zakonom.

Propisom kantona mogu se utvrditi i druga prava iz socijalne zaštite u skladu sa programom razvoja socijalne zaštite i njegovim mogućnostima.

Član 20.

Licima i porodicama u stanju socijalne potrebe, koji ispunjavaju uvjete za sticanje i korištenje prava iz socijalne zaštite iz člana 19. ovog zakona, osiguravaju se na teret sredstava socijalne zaštite i određeni oblici zdravstvene zaštite i zadovoljavanje stambenih i drugih potreba u skladu sa zakonom.

a) NOVČANA I DRUGA MATERIJALNA POMOĆ

Član 21.

Novčana i druga materijalna pomoć sastoji se od:

- 1) stalne novčane pomoći,
- 2) novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica,
- 3) druge materijalne pomoći.

Član 22.

Pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć imaju lica i porodice, pod sljedećim uvjetima:

- 1) da su nesposobni za rad, odnosno spriječeni u ostvarivanju prava na rad,
- 2) da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje,

3) da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Pravo na pomoć iz stava 1. ovog člana ostvaruje se kod nadležnog organa općine na čijem području lice i porodica imaju prebivalište.

Član 23.

Nesposobnim za rad, odnosno spriječenim u ostvarivanju prava na rad, u smislu ovog zakona, smatra se lice:

- 1) potpuno nesposobno za samostalni rad i privređivanje,
- 2) lice starije od 65 godina (muškarac), odnosno 60 godina (žena),
- 3) žena za vrijeme trudnoće, porođaja i poslije porođaja, u skladu sa propisima o radu,
- 4) roditelji, očuh, maćeha ili usvojilac koji se stara o jednom ili više djece do jedne godine života, a nema članove porodice ni srodnike koje su po zakonu obavezni da ga izdržavaju ili ako ih ima, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja,
- 5) dijete do navršene 15 godine života, a ako je na redovnom školovanju do navršene 27 godine života,
- 6) lice sa trajnim smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju,
- 7) lice koje u porodici njeguje lice sa invaliditetom ili teško oboljelo lice, ukoliko je utvrđeno da je tom licu prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica.

Član 24.

Nalaz i mišljenje o nesposobnosti za rad lica iz člana 23. tačka 1) ovog zakona daju ljekarske komisije u skladu sa propisom kantona.

Nalaz i mišljenje o sposobnosti i razvrstavanju djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju daju stručne komisije u skladu sa propisom kantona.

Propisom kantona propisuje se način i postupak za otkrivanje i ocjenjivanje sposobnosti, razvrstavanje i evidenciju djece ometene u fizičkom i psihičkom razvoju.

Član 25.

Stalna novčana pomoć utvrđuje se u mjesečnom iznosu u visini razlike svih prihoda članova domaćinstva i iznosa najnižeg primanja domaćinstva koji se smatra dovoljnim za izdržavanje, u smislu člana 27. ovog zakona.

Član 26.

Novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica mogu ostvariti lica sa invaliditetom i druga lica ometena u fizičkom ili psihičkom razvoju, kao i stara i nemoćna lica, kojima je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna pomoć i njega od strane drugog lica za zadovoljavanje njihovih osnovnih životnih potreba, pod uvjetom:

- da lice nije smješteno u socijalno-medicinsku ili drugu ustanovu,
- da je licu za odlazak i povratak sa posla prijeko potrebna stalna pomoć drugog lica,
- da prihod po članu domaćinstva ne prelazi iznos koji se utvrđuje propisom kantona, sa izuzetkom za lica sa težim i teškim stepenom invaliditeta,
- da lice ne ostvaruje pravo na kućnu njegu i pomoć u kući,
- da se ovo pravo ne može ostvariti po nekom drugom osnovu.

Nalaz i mišljenje, u smislu stava 1. ovog člana, daju ljekarske komisije ili druge stručne komisije, u skladu sa propisom kantona.

Član 27.

Propisom kantona utvrđuju se iznosi stalne novčane pomoći i novčane naknade za pomoć i njegu, kao i prihodi koji se uzimaju u obzir, prilikom utvrđivanja te pomoći i naknade.

Djeci i odraslim licima sa invaliditetom i licima sa trajnim smetnjama u fizičkom ili psihičkom razvoju utvrđuju se povoljniji uvjeti u sticanju prava iz socijalne zaštite i viši iznosi osnovne novčane pomoći i novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica.

Kod utvrđivanja prihoda domaćinstva, u smislu stava 1. ovog člana, ne uzimaju se u obzir prihodi ostvareni na ime novčane naknade, odnosno invalidnine za tjelesno oštećenje, novčane naknade za pomoć i njegu od strane drugog lica, dodatka na djecu i stipendije učenika i studenata.

Član 28.

Druga materijalna pomoć, u smislu ovog zakona, je privremena, jednokratna i druga novčana pomoć ili naturalno davanje materijalno neosiguranim licima ili porodicama koje se nađu u stanju socijalne potrebe uslijed teškoća izazvanih okolnostima iz člana 18. ovog zakona, ukoliko ispunjavaju uvjete iz člana 22. tač. 2) i 3) ovog zakona.

b) OSPOSOBLJAVANJE ZA ŽIVOT I RAD

Član 29.

Osposobljavanje za život i rad ostvaruju djeca ometena u psihofizičkom razvoju i odrasla lica sa umanjnim psihofizičkim sposobnostima bez obzira na uzrok nastanka invalidnosti odnosno radne sposobnosti, ako to pravo ne mogu ostvariti po nekom drugom osnovu, a koja se prema psihofizičkim sposobnostima i godinama života, mogu osposobiti za rad.

Pravo iz stava 1. ovog člana pripada i djeci osiguranika koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona, to pravo ostvarili po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Član 30.

Lice, koje se radi osposobljavanja za život i rad upućuje izvan mjesta prebivališta, ima pravo na novčanu pomoć za pokriće troškova smještaja, prehrane i prijevoza, ukoliko mu to njegova porodica ne može osigurati.

c) SMJEŠTAJ U DRUGU PORODICU

Član 31.

Smještaj u drugu porodicu mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć radi zadovoljavanja njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u krugu vlastite porodice ili na drugi način.

Član 32.

Pravo na smještaj u drugu porodicu imaju:

- djeca iz člana 12. stav 1. tač. 1) do 5) ovog zakona, do povratka u vlastitu porodicu, do završetka redovnog školovanja, a najduže 12 mjeseci po završetku redovnog školovanja,
- lica sa invaliditetom, stara lica i lica sa društveno negativnim ponašanjem, koja nisu u mogućnosti da se sami staraju o sebi, a uslijed stambenih ili porodičnih prilika nemaju mogućnost da im se zaštita osigura na drugi način,

- žena iz člana 23. tačka 3) ovog zakona i samohrana majka do godinu dana života djeteta, i ukoliko nema sredstava za izdržavanje ili kojoj je, uslijed nerješenog stambenog pitanja ili poremećenih porodičnih odnosa, potreban privremeni smještaj.

Djeci iz stava 1. alineja 1. ovog člana po završetku redovnog školovanja, organ starateljstva je dužan osigurati zbrinjavanje na drugi način.

Samohrana majka, u smislu stava 1. alineja 3. ovog zakona, smatra se majka koja nije u braku i ne živi u vanbračnoj zajednici, a sama izdržava svoju djecu.

Član 33.

O smještaju lica u drugu porodicu kao i o prestanku smještaja, odlučuje centar za socijalni rad na čijem području lice ima prebivalište.

Centar za socijalni rad, koji je odlučio o smještaju lica u drugu porodicu, obavlja nadzor nad tom porodicom, pruža pomoć toj porodici i redovnim obilaskom održava stalnu vezu sa smještenim licem.

Član 34.

Član porodice u kojoj je lice smješteno i koji preuzme brigu o tom licu (u daljem tekstu: hranitelj) mora biti duševno i tjelesno zdrav i imati stambene i druge uvjete potrebne za zaštitu, čuvanje, njegu, ishranu, učenje i zadovoljavanje drugih potreba i interesa tog lica.

Član 35.

Lice se ne može smjestiti u drugu porodicu:

- u kojoj je jednom od bračnih drugova oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost,
- u kojoj je jedan od bračnih drugova lišen roditeljskog prava,
- u kojoj su poremećeni porodični odnosi,
- u kojoj su neki članovi-lica sa društveno negativnim ponašanjem,
- u kojoj bi zbog bolesti nekog člana porodice bilo ugroženo zdravlje smještenog lica.

Član 36.

Za smještaj djeteta u drugu porodicu potrebna je pismena saglasnost roditelja, odnosno usvojitelja ili staratelja, a ako je lice starije od 15 godina, potreban je i njegov pristanak.

Saglasnost roditelja nije potrebna, ako su roditelji lišeni roditeljskog prava.

Član 37.

Porodica u kojoj je dijete smješteno, ne može preduzimati, bez saglasnosti roditelja, usvojitelja ili organa starateljstva, važnije mjere u pogledu ličnosti djeteta, a naročito predati ga nekom drugom licu na čuvanje i njegu, prekinuti školovanje, promijeniti vrstu škole, odlučiti o izboru ili obavljanju zanimanja i zaključivanja ugovora o radu, u smislu propisa o radu.

Član 38.

Hranitelj ima pravo na naknadu.

Visina naknade iz stava 1. ovog člana utvrđuje se propisom kantona.

Naknada iz stava 1. ovog člana ne smatra se plaćom, niti drugim prihodom koji podliježe plaćanju poreza.

Član 39.

Na osnovu rješenja o određivanju smještaja u drugu porodicu, centar za socijalni rad zaključuje pismeni ugovor o smještaju sa hraniteljem.

Ugovorom iz stava 1. ovog člana uređuju se međusobni odnosi između centra za socijalni rad i hranitelja, a naročito: uvjeti i rok otkazivanja ugovora, visina, način isplate naknade za smještaj lica, obveznik isplate naknade, kao i druga pitanja.

Član 40.

Troškove smještaja u drugu porodicu snosi lice koje je smješteno u drugu porodicu, roditelj, usvojitelj, staratelj ili srodnik koji je dužan da izdržava to lice, ili drugo pravno ili fizičko lice koje je preuzelo obavezu plaćanja troškova, u skladu sa propisom kantona.

d) SMJEŠTAJ U USTANOVU SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 41.

Smještaj u ustanovu socijalne zaštite (u daljem tekstu: ustanova), mogu ostvariti djeca i odrasla lica kojima je potrebna stalna briga i pomoć u zadovoljavanju njihovih životnih potreba, a ne mogu ih ostvariti u vlastitoj ili drugoj porodici ili na drugi način.

Član 42.

O smještaju u ustanove odlučuje centar za socijalni rad na čijem području lice ima prebivalište, na osnovu mišljenja stručnog tima centra, izvršne odluke suda, organa staratelja ili na osnovu nalaza i mišljenja stručne komisije o nesposobnosti za rad, odnosno nalaza i mišljenja odgovarajuće zdravstvene ustanove.

Centar za socijalni rad, koji je smjestio lice u ustanovu, dužan je, radi brige, zaštite, liječenja fizičkog ili mentalnog zdravlja tog lica, pratiti njegov tretman u ustanovi.

Obaveza iz stava 2. ovog člana posebno se odnosi na slučaj ako je dijete smješteno u ustanovu.

Član 43.

Prijem lica iz člana 41. ovog zakona i njihovo odpuštanje vrši se na način određen općim aktom ustanove.

Ustanova je dužna primiti na smještaj lica koje uputi centar za socijalni rad.

Izuzetno od odredbe stava 2. ovog člana, ustanova može uskratiti prijem upućenog lica u slučaju popunjenosti kapaciteta, kao i u slučaju da, s obzirom na svoju djelatnost, nije u mogućnosti pružiti odgovarajuće usluge korisnika.

Član 44.

Ako je dalji boravak lica smještenog u ustanovu postao nemoguć zbog promjena u njegovim psihofizičkim osobinama ili zbog nepostojanja uvjeta za odgovarajući tretman, ustanova je dužna, najviše dva mjeseca prije otpuštanja tog lica, obavijestiti centar za socijalni rad koji je donio odluku o njegovom smještaju, radi smještaja u drugu ustanovu ili rad primjene drugog oblika socijalne zaštite.

Član 45.

Cijenu usluge koju pruža ustanova utvrđuje osnivač ustanove.

Troškove smještaja u ustanovu snosi smješteno lice, roditelj, usvojitelj, staratelj ili srodnik koji je, saglasno zakonu, dužan da izdržava to lice, odnosno pravno ili fizičko lice koje je ugovorom preuzelo obavezu plaćanja troškova.

Ugovorom iz stava 2. ovog člana uređuju se međusobni odnosi centra za socijalni rad i ustanove, uvjeti i rok otkazivanja ugovora, visina i način isplate naknade, obveznik isplate naknade za smještaj lica, kao i druga pitanja.

e) USLUGE SOCIJALNOG I DRUGOG STRUČNOG RADA

Član 46.

Pravo na usluge socijalnog i drugog rada mogu osvariti pojedinci, porodice i društvene grupe, neovisno od materijalnih mogućnosti i korištenja nekog od oblika socijalne zaštite, radi zaštite njihovih prava i interesa i sprečavanja pojava i ublažavanja posljedica socijalnih problema.

Uslugama socijalnog i drugog stručnog rada, u smislu ovog zakona, smatra se savjetodavnim rad koji obavljaju ustanove u rješavanju porodičnih i bračnih problema, te mjere i akcije, u saradnji sa mjesnim zajednicama i drugim organima, na suzbijanju i sprečavanju društveno neprihvatljivog ponašanja djece i ostalih pojedinaca, porodica i društvenih grupa.

f) KUĆNA NJEGA I POMOĆ U KUĆI

Član 47.

Kućna njega i pomoć u kući je organizirano pružanje raznih usluga, kao što su: prehrana, obavljanje kućnih i drugih potrebnih poslova i održavanje lične higijene licima iz člana 23. tač. 1), 2) i 6) ovog zakona, kada ta lica nisu u stanju da se sama staraju o sebi.

4. USTANOVE SOCIJALNE ZAŠTITE

Član 48.

Ustanove pružaju usluge kojima se u cjelini ili djelomično zadovoljavaju socijalne i druge potrebe korisnika socijalne zaštite.

Ustanove se osnivaju radi zbrinjavanja određenih kategorija korisnika socijalne zaštite i obavljanja stručnih i drugih poslova socijalne zaštite.

Rad ustanova socijalne zaštite je javan.

Javnost se može isključiti u pojedinim postupcima, kada je to utvrđeno propisima o porodičnim odnosima i o krivičnom postupku.

Ustanove se osnivaju, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno, kao:

1) centar za socijalni rad,

2) ustanove za djecu, i to:

- za djecu bez roditeljskog staranja,
- za odgojno zanemarenu i zapuštenu djecu,
- za djecu ometenu u fizičkom ili psihičkom razvoju,

3) ustanova za odrasla i stara lica,

- 4) ustanova za socijalno-zdravstveno zbrinjavanje invalidnih i drugih lica,
- 5) ustanova za dnevni boravak korisnika socijalne zaštite.

Član 49.

Osnivanje i rad ustanova iz člana 48. ovog zakona uređuje se propisom kantona.

Osnivanje i rad ustanova iz člana 48. ovog zakona od značaja za Federaciju uređuje se federalnim propisom.

Član 50.

U obavljanju djelatnosti ustanove ne smiju uspostavljati nikakva ograničenja u pogledu teritorijalne, nacionalne, vjerske, političke i bilo koje druge pripadnosti korisnika tih ustanova, (rasa, boja kože, spol, jezik, socijalno porijeklo i drugo).

5. INVALIDSKA UDRUŽENJA

Član 51.

U cilju ostvarivanja boljeg položaja i zaštite lica sa invaliditetom i zadovoljavanja njihovih potreba, ovisno od vrste i stepena invalidnosti, mogu se osnovati invalidska udruženja, kao udruženja građana (u daljem tekstu: invalidska udruženja).

Invalidska udruženja osnivaju, saglasno federalnom propisu o udruživanju građana, lica sa invaliditetom sama, ili ako to nije moguće zbog stepena invalidnosti, roditelji tih lica, nastavno i drugo osoblje u ustanovama specijalnog obrazovanja i drugi građani.

Član 52.

Nadležni organi Federacije i kantona u utvrđivanju politike za ostvarivanje programa socijalne zaštite, ostvaruju saradnju sa invalidskim udruženjima.

Član 53.

Propisom kantona bliže se uređuje postupak osnivanja invalidskih udruženja, kao i druga pitanja od značaja za rad tih udruženja.

III - ZAŠTITA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

1. POJAM CIVILNE ŽRTVE RATA

Član 54.

Civilna žrtva rata, u smislu ovog zakona, je lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog rane, povrede i ozljede (u daljem tekstu: invalid) zadobivene:

- 1) zlostavljanjem, odnosno lišavanjem slobode u toku ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti;
- 2) u vezi sa ratnim događanjima (bombardiranja, ulične borbe, eksplozija ratnog materijala, zalutali metak i sl.);
- 3) od eksplozije zaostalog ratnog materijala nakon završetka rata,
- 4) u vezi sa diverzantskim, odnosno terorističkim akcijama kojima se ugrožava sigurnost i ustavni poredak Federacije.

Invalid je i lice kod koga je nastupilo tjelesno oštećenje od najmanje 60% zbog bolesti zadobivene, odnosno pogoršane ili ispoljene pod okolnostima iz stava 1. ovog člana.

Civilnom žrtvom rata, smatra se i lice koje je poginulo, umrlo ili nestalo pod okolnostima iz stava 1. ovog člana.

Član 55.

Žrtve fašističkog terora, žrtve ratnih događaja, žrtve ratnog materijala i žrtve neprijateljskih diverzantskih akcija, kao i članovi porodica žrtava fašističkog terora, kojima je to svojstvo priznato po propisima o zaštiti civilnih žrtava rata koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona, smatraju se civilnim žrtvama rata, odnosno članovima porodica civilnih žrtava rata u skladu sa ovim zakonom i koriste prava u obimu i pod uvjetima propisanim ovim zakonom, ako ispunjavaju uvjete iz čl. 54., 56. i 58. ovog zakona.

Član 56.

Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom za civilne žrtve rata, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno, invalidi se razvrstavaju prema utvrđenom procentu tjelesnog oštećenja, u šest grupa, i to:

I. grupa - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja kojima je za redovan život potrebna njega i pomoć od strane drugog lica,

II. grupa - invalidi sa 100% tjelesnog oštećenja ,

III. grupa - invalidi sa 90% tjelesnog oštećenja,

IV. grupa - invalidi sa 80% tjelesnog oštećenja,

V. grupa - invalidi sa 70% tjelesnog oštećenja,

VI. grupa - invalidi sa 60% tjelesnog oštećenja.

Član 57.

Prava utvrđena ovim zakonom za civilne žrtve rata, ostvaruju i koriste državljani Bosne i Hercegovine, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Strani državljani, koji su tjelesno oštećenje zadobili ili im je član porodice poginuo kao civilna žrtva rata, ostvaruju prava utvrđena ovim zakonom, ako po istom osnovu ne ostvaruju prava od države čiji su državljani ili države na čijoj teritoriji imaju prebivalište, u skladu sa reciprocitetom.

Državljanima Bosne i Hercegovine koji nisu i državljani Federacije Bosne i Hercegovine, ostvaruju prava utvrđena ovim zakonom, ako po istom osnovu ne ostvaruju prava u drugom entitetu čiji su državljani i ako imaju prebivalište ili boravište na teritoriji Federacije.

2. OSNOVNA PRAVA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Član 58.

Civilne žrtve rata imaju, po ovom zakonu, sljedeća prava:

- 1) ličnu invalidninu,
- 2) dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica,
- 3) ortopedski dodatak,

- 4) porodičnu invalidninu,
- 5) dodatak na djecu,
- 6) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala,
- 7) osposobljavanje za rad (profesionalna rehabilitacija, pre-kvalifikacija i dokvalifikacija)
- 8) prioritetno zapošljavanje.

Prava iz stava 1. tač. 1), 2), 3), 4) i 5) ovog člana ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.

Prava iz stava 1. tač. 6), 7) i 8) ovog člana ostvaruju se pod uvjetima, na način i po postupku utvrđenim propisom kantona.

Kanton može, utvrditi i druga prava i proširiti obim prava utvrđenih ovim zakonom po osnovu svojih materijalnih mogućnosti i drugih potreba civilnih žrtava rata.

a) LIČNA INVALIDNINA

Član 59.

Lična invalidnina određuje se u mjesečnom iznosu prema grupi tjelesnog oštećenja iz člana 56. ovog zakona, u visini od 70% od mjesečnog iznosa lične invalidnine vojnog invalida odgovarajuće grupe po propisima o vojnim invalidima.

b) DODATAK ZA NJEGU I POMOĆ OD STRANE DRUGOG LICA

Član 60.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica imaju invalidi od I do IV grupe koji su nesposobni za vršenje osnovnih životnih potreba bez pomoći drugog lica.

Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica određuje se u mjesečnom iznosu u visini od 70% od mjesečnog iznosa dodatka za njegu i pomoć od strane drugog lica za vojne invalide odgovarajućeg stepena određenog propisima o vojnim invalidima.

c) ORTOPEDSKI DODATAK

Član 61.

Pravo na ortopedski dodatak imaju invalidi kojima je tjelesno oštećenje utvrđeno zbog oštećenja organizma koja su neposredna posljedica zadobivene rane, povrede ili ozljede koja je prouzrokovala amputaciju ekstremiteta ili teško oštećenje funkcije ekstremiteta ili potpuni gubitak vida na oba oka.

Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu u visini od 70% od mjesečnog iznosa ortopedskog dodatka za vojne invalide odgovarajućeg stepena određenog propisima o vojnim invalidima.

d) PORODIČNA INVALIDNINA

Član 62.

Članovi porodice civilnih žrtava rata iz člana 54. stav 3. ovog zakona imaju, uz uvjete propisane ovim zakonom, pravo na porodičnu invalidninu.

Pravo na porodičnu invalidninu, uz uvjete propisane ovim zakonom, i članovi porodice invalida od I do IV grupe koji je do smrti koristio dodatak za njegu i pomoć drugog lica.

Član 63.

Pravo na porodičnu invalidninu imaju članovi uže porodice civilne žrtve rata, i to:

1) udovica - kad navršši 55 godina života ili udovac - kad navršši 65 godina života, a i prije navršenih 55 godina, odnosno 65 godina života, ako su nesposobni za privređivanje,

2) djeca, usvojenici i pastorčad - do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovnog školovanja, a najkasnije do navršene 27. godine života, a ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje pod uvjetom da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno za vrijeme redovnog školovanja, prije navršene 27. godine života.

Ako je školovanje prekinuto zbog služenja vojnog roka ili bolesti, ova lica mogu koristiti pravo na porodičnu invalidninu i za vrijeme služenja vojnog roka, odnosno trajanja bolesti do navršene 27. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog služenja vojnog roka odnosno bolesti izgubila od redovnog školovanja, ako je redovno školovanje nastavljeno prije navršene 27. godine života.

Ako užu porodicu sačinjavaju bračni drug sa jednim ili više članova porodice iz stava 1. tačka 2) ovog člana, bračni drug ima pravo na porodičnu invalidninu kao sauživalac sa njima bez obzira na uvjete iz stava 1. tačka 1) ovog člana i to dok ijedno od te djece ima pravo na invalidninu.

Izuzetno od odredbe stava 1. tačka 1) i stava 2. ovog člana, bračni drug invalida koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć drugog lica po osnovu tjelesnog oštećenja, ima pravo na porodičnu invalidninu nezavisno od uvjeta predviđenih tim odredbama, ako je sa invalidom živio u bračnoj zajednici i u zajedničkom domaćinstvu posljednjih pet godina prije njegove smrti i ako nije zaposlen, ne bavi se privrednom ili profesionalnom djelatnošću i nije korisnik penzije.

Član 64.

Roditelji imaju pravo na porodičnu invalidninu, iako su članovi uže porodice ostvarili to pravo.

Očuh, maćeha i usvojitelj koji su lice od koga izvode pravo izdržavanja ili ih je to lice izdržavalo najmanje pet godina prije smrti, imaju pravo na porodičnu invalidninu iako su članovi uže porodice ostvarili to pravo.

Očuh, maćeha i usvojitelj koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na porodičnu invalidninu, u skladu sa ovim zakonom, imaju preče pravo od roditelja koji nije izvršavao roditeljsku dužnost prema licu od koga se to pravo izvodi.

Član 65.

Osnov za određivanje visine porodične invalidnine je mjesečni iznos lične invalidnine invalida I grupe.

Porodična invalidnina za jednog člana porodice iznosi 25% mjesečno od osnova iz stava 1. ovog člana.

Porodična invalidnina za dijete bez oba roditelja iznosi 80% mjesečno od osnova iz stava 1. ovog člana.

Ako pravo na porodičnu invalidninu ostvaruje više članova porodice, iznos porodične invalidnine iz st. 2. i 3. ovog člana povećava se za 50% za svakog narednog sauživaoca.

Član 66.

Ako porodičnu invalidninu koriste dva ili više članova porodice, porodična invalidnina pripada sauživaocima u jednakim dijelovima.

Član 67.

Invalid, koji ispunjava uvjete za priznavanje prava na ličnu i na porodičnu invalidninu po osnovu dva ili više lica, ima pravo na ličnu invalidninu i na jednu polovicu porodične invalidnine za svako od tih lica.

Članovi porodice, koji ispunjavaju uvjete za priznavanje prava na porodičnu invalidninu po osnovu dva ili više lica, imaju pravo na porodičnu invalidninu za jedno lice i na po jednu polovinu porodične invalidnine za svako slijedeće lice.

e) DODATAK NA DJECU

Član 68.

Korisnici lične i porodične invalidnine imaju pravo na dodatak na djecu pod uvjetima i u visini koji su utvrđeni propisima o dodatku na djecu, ako ne ispunjavaju uvjete za ostvarivanje tog dodatka po drugom osnovu.

3. KORIŠTENJE I PRESTANAK PRAVA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Član 69.

Lična invalidnina, dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica, ortopedski dodatak i porodična invalidnina, po ovom zakonu, pripadaju socijalnoj žrtvi rata (u daljem tekstu: korisnik) od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje tih prava.

Član 70.

Izuzetno, korisnik dodatka za njegu i pomoć od strane drugog lica koji ispunjava uvjete za ostvarivanje tog prava po drugim propisima, ima pravo na razliku iznosa dodatka za njegu i pomoć od strane drugog lica po ovom zakonu, ako razlika postoji.

Član 71.

Novčana primanja utvrđena na osnovu ovog zakona za civilne žrtve rata isplaćuju se u mjesečnim iznosima i to unazad.

Član 72.

Dospjeli, a neisplaćeni iznosi novčanih primanja utvrđenih na osnovu ovog zakona za civilne žrtve rata, isplaćuju se članovima porodice koji su s korisnikom do dana njegove smrti živjeli u zajedničkom domaćinstvu.

Član 73.

Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica ne isplaćuje se za mjesec u kojem je korisnik sve vrijeme proveo u zdravstvenoj organizaciji ili drugoj ustanovi u kojoj mu je osigurana njega i pomoć drugog lica.

Član 74.

Korisniku prava, osuđenom pravosnažnom sudskom presudom na kaznu zatvora dužu od šest mjeseci, ne pripadaju ta prava za vrijeme dok se nalazi na izdržavanju kazne.

Ako se korisnik mjesečnih novčanih primanja nalazi u pritvoru, članovima porodice koje korisnik izdržava, isplaćuje se polovica tih primanja. Zadržana polovica primanja isplatit će se korisniku, ako krivični postupak bude pravosnažnom odlukom obustavljen, ili ako korisnik pravosnažnom presudom bude oslobođen optužbe, odnosno ako optužba protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda.

Član 75.

Prava ostvarena u skladu sa ovim zakonom gube korisnici i članovi njihove porodice koji su osuđeni pravosnažnom sudskom odlukom zbog ratnih zločina ili ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti Bosne i Hercegovine ili Federacije.

Licima protiv kojih je pokrenut krivičnih postupak zbog djela iz stava 1. ovog člana, ne isplaćuju se novčana primanja za vrijeme do okončanja tog postupka.

Član 76.

Bračni drug, stupanjem u drugi brak, gubi prava utvrđena ovim zakonom za civilne žrtve rata koja je ostvario kao član porodice.

Bračni drug gubi prava po ovom zakonu i ako je napustio djecu, s kojom koristi prava, zanemario njihovo izdržavanje, podizanje i odgoj. Ta prava mogu se ponovo uspostaviti ako bračni drug nastavi obavljati roditeljske dužnosti za vrijeme dok se djeca koriste pravima u skladu sa ovim zakonom.

Član 77.

Korisnici prava dužni su u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti nadležnom organu svaku promjenu od uticaja na gubitak prava ili na smanjenje obima tog prava.

4. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA CIVILNIH ŽRTAVA RATA

Član 78.

O pravima utvrđenim ovim zakonom za civilne žrtve rata rješava nadležni organ određen propisom kantona.

Član 79.

Lica koja su tjelesno oštećenje zadobila pod okolnostima iz člana 54. st. 1. i 2. ovog zakona, dužna su, uz zahtjev za priznavanje prava, priložiti i medicinsku dokumentaciju o liječenju neposredno nakon ranjavanja, povrede ili oboljenja najkasnije u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 80.

Tjelesno oštećenje invalida, pravo na dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica, pravo na ortopedski dodatak, kao i nesposobnost za privređivanje, utvrđuju se propisom kantona, saglasno propisima o vojnim invalidima.

Član 81.

Ako kod invalida nastupe promjene vezane za tjelesno oštećenje koje su od uticaja na pravo utvrđeno konačnim rješenjem, invalid može, po isteku dvije godine od dana donošenja tog rješenja, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta tjelesnog oštećenja u vezi sa nastalom promjenom.

Odredbe stava 1. ovog člana primjenjuje se i na civilne žrtve rata iz člana 54. st. 1. i 2. ovog zakona kojima nije priznato svojstvo invalida zbog neispunjavanja uvjeta u pogledu procenta tjelesnog oštećenja propisanih ovim zakonom.

Član 82.

Civilnoj žrtvi rata - korisniku prava po ovom zakonu pripada naknada troškova za prijevoz u drugo mjesto, ako je od nadležnog organa upućen, odnosno pozvan u drugo mjesto radi pregleda pred ljekarskom komisijom.

Korisnik prava, kome je određen pratilac za putovanje u smislu stava 1. ovog člana, ima pravo na naknadu troškova prijevoza i za pratioca.

Pravo na naknadu troškova prijevoza iz st. 1. i 2. ovog člana ima i lice koje je podnijelo zahtjev za priznavanje prava utvrđenih ovim zakonom, ako mu je konačnim rješenjem to pravo, odnosno povećanje grupe tjelesnog oštećenja, priznato.

Troškovi prijevoza naknađuju se prema cijeni vozne karte za prijevoz autobusom u javnom saobraćaju odnosno drugim razredom željeznice.

Član 83.

Isplate po ovom zakonu za civilne žrtve rata vrši nadležni organ u skladu sa propisom kantona.

Član 84.

Organ iz člana 83. ovog zakona vodi evidenciju o izvršenim isplatama, o broju i strukturi korisnika i drugim podacima, u skladu sa propisom kantona.

Član 85.

Lice, kome su isplaćena novčana primanja na koje nije imalo pravo, dužno je vratiti primljeni iznos. Ako to ne učini u roku kojeg odredi nadležni organ iz člana 83. ovog zakona, povrat tog iznosa ostvarit će se tužbom kod nadležnog suda.

Član 86.

Mjesečni iznosi lične invalidnine, dodatka za njegu i pomoć drugog lica, ortopedskog dodatka i porodične invalidnine, usklađuju se prema kretanju odgovarajućih primanja vojnih invalida po propisima o vojnim invalidima.

Nadležni organ kantona, utvrđuje iznose mjesečnih novčanih primanja iz stava 1. ovog člana, na osnovu odgovarajućih podataka o iznosima novčanih primanja vojnih invalida.

IV - ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM

1. POJAM I CILJ INSTITUTA ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Član 87.

Zaštita porodice sa djecom, u smislu ovog zakona, je osiguranje porodice kroz materijalna i druga davanja, radi pomaganja u podizanju, odgoju i zbrinjavanju djece, kao i njihovom osposobljavanju za samostalan život i rad, u najboljem interesu djeteta.

Član 88.

Zaštita porodice sa djecom ima za cilj:

- da se osiguraju svoj djeci približno jednaki uvjeti za zdrav i pravilan tjelesni, intelektualni i emocionalni razvoj u porodici,
- pomoć u ostvarivanju njene reproduktivne uloge, njezi, podizanju, odgoju i zaštiti djece i poboljšanju kvaliteta života porodice,
- razvijanje humanih odnosa u skladu sa načelima građanskog morala i solidarnosti.

Djetetu bez oba ili jednog roditelja, porodici koja ima dijete ometeno u fizičkom ili psihičkom razvoju i porodici u kojoj su oba ili jedan roditelj invalidi, osiguravaju se povoljniji uvjeti u sticanju i ostvarivanju prava i veći iznosi materijalnih i drugih davanja utvrđenih ovim zakonom i propisom kantona.

2. OSNOVNA PRAVA PORODICE SA DJECOM

Član 89.

Osnovna prava koja, u smislu ovog zakona, ostvaruje porodica sa djecom su:

- 1) dodatak na djecu,
- 2) naknada umjesto plaće ženi - majci u radnom odnosu, za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta,
- 3) novčana pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene - majke koja nije u radnom odnosu,
- 4) jednokratna pomoć za opremu novorođenog djeteta,
- 5) pomoć u prehrani djeteta do šest mjeseci i dodatna ishrana za majke - dojilje,
- 6) posebni psihosocijalni tretman bračnih drugova, koji žele djecu i trudnica,
- 7) smještaj djece uz osiguranu ishranu u ustanovama predškolskog odgoja,
- 8) osiguranje jednog obroka u vrijeme nastave u školama osnovnog obrazovanja,
- 9) školarine i stipendije đacima i studentima.

Član 90.

Propisom kantona mogu se utvrditi i druga prava porodici sa djecom.

Propisom kantona bliže se uređuju uvjeti, način, postupak, organi i finansiranje prava utvrđenih u članu 89. ovog zakona.

Član 91.

Pravo na dodatak na djecu pripada porodici čiji ukupni mjesečni prihod ostvaren po svim osnovama, izuzev primanja ostvarenih iz socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, po članu domaćinstva, ne prelaze iznos koji je utvrđen propisom kantona kao najniži izos prihoda dovoljnih za izdržavanje.

Porodici iz člana 88. stav 2. ovog zakona pravo na dodatak na djecu pripada, bez obzira na visinu prihoda domaćinstva.

Član 92.

Stranim državljanima i licima bez državljanstva koji stalno žive na teritoriji Federacije, pripada pravo na dodatak na djecu u skladu sa međunarodnim ugovorom.

Član 93.

Naknada umjesto plaće ženi - majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, utvrđuje se u procentu od ostvarene plaće u periodu od šest mjeseci prije porođaja, valorizirane po osnovu rasta plaća na području kantona u tom periodu.

Procenat iz stava 1. ovog člana utvrđuje se propisom kantona.

3. DJEČIJA NEDJELJA

Član 94.

Prva sedmica u oktobru mjesecu svake godine određuje se kao “Dječija nedjelja” na teritoriji Federacije.

“Dječija nedjelja” se uvodi radi podsticanja i organiziranja raznovrsnih kulturno-obrazovnih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih djeci i preduzimanja drugih mjera i akcija za unapređenje razvoja brige o djeci.

Manifestacije i mjere iz stava 2. ovog člana utvrđuju se programom koje donosi federalni ministar nadležan za socijalnu i dječiju zaštitu.

Član 95.

Za “Dječiju nedjelju” tokom cijelog mjeseca oktobra naplaćivat će se novčani iznos utvrđen odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, i to na:

- 1) prodatu voznu kartu u međumjesnom i međunarodnom željezničkom, brodskom, avionskom i autobuskom saobraćaju,
- 2) poštanske pošiljke u unutrašnjem saobraćaju, osim na pošiljke novina i časopisa,
- 3) prodatu ulaznicu za pozorište, kino, druge kulturne manifestacije i sportske priredbe za koje se naplaćuju ulaznice,
- 4) prodatu gramofonsku ploču, muzičku kompakt-disk i video kasetu.

Naplaćene novčane iznose iz stava 1. ovog člana, preduzeća, poslodavci i druga pravna i fizička lica, koja vrše naplatu na području kantona, dužna su uplatiti te iznose u budžet kantona u roku od 15 dana po isteku mjeseca oktobra, ako propisom kantona nije drugačije utvrđeno.

Član 96.

Način naplate novčanih iznosa iz člana 95. ovog zakona, kao i način njihovog raspoređivanja, uređuje se propisom kantona.

V - FINANSIRANJE SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM

Član 97.

Sredstva za finansiranje socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom osiguravaju se u skladu sa propisom Federacije i kantona iz:

- budžeta općine,
- budžeta kantona,
- ulaganja osnivača ustanova,
- ličnog učešća korisnika,
- legata, poklona i zavještanja,
- drugih izvora.

VI - KAZNENE ODREDBE

Član 98.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj ustanova ako:

- korisniku, protivno odredbama ovog zakona, uskratiti ili ograničiti prava koja mu pripadaju,
- omogućiti korištenje prava licu kome ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obliku,
- smjesti lice i drugu porodicu koja u smislu člana 35. ovog zakona nije podobna da primi dijete na smještaj,
- ne primi lice kojeg uputi centar za socijalni rad (član 43.),
- otpusti korisnika iz ustanove suprotno odredbe člana 44. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u ustanovi, novčanom kaznom od 100 do 400 KM.

Član 99.

Novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj preduzeće odnosno drugo pravno lice, odnosno poslodavac ako za vrijeme "Dječije nedjelje" ne naplaćuje novčani iznos utvrđen odlukom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 95. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u preduzeću, drugo pravno lice, odnosno poslodavac novčanom kaznom od 100 do 400 KM.

Član 100.

Novčanom kaznom od 100 do 400 KM kaznit će se porodica u kojoj je dijete smješteno, ukoliko bez saglasnosti roditelja, usvojitelja ili organa starateljstva preuzima važnije mjere u pogledu ličnosti djeteta u skladu sa članom 37. ovog zakona.

VII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 101.

Dosadašnji korisnici koji su ostvarili prava, kao i lica koja su podnijela zahtjev za ostvarivanje prava povodom kojeg nije donijeto rješenje po propisima o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona dužni su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava po ovom zakonu.

Licima iz stava 1. ovog člana, koja ne podnesu zahtjev u roku iz stava 1. ovog člana, prestaje daljnje ostvarivanje prava.

Član 102.

Postupci za ostvarivanje prava, započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, a koji nisu završeni, okončat će se po odredbama ovog zakona.

Član 103.

Nadležni organi kantona će, radi provođenja ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti odgovarajuće propise i opće akte iz svoje nadležnosti.

Član 104.

Postojeće ustanove koje obavljaju djelatnost socijalne zaštite, dužne su uskladiti statut i druge opće akte sa odredbama ovog zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 105.

Pravo na novčanu naknadu za pomoć i njegu od strane drugog lica iz člana 26. ovog zakona i pravo djece na osposobljavanje za život i rad iz člana 29. stav 2. ovog zakona, ostvaruju se u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, do dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 106.

Pravo na naknadu plaće ženi-majci u radnom odnosu dok odsustvuje sa posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta, utvrđeno ovim zakonom, ostvaruje se u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, do dana stupanja na snagu propisa iz člana 103. ovog zakona.

Član 107.

Do donošenja propisa iz člana 103. ovog zakona primjenjivat će se propisi i opći akti iz oblasti socijalne i dječije zaštite i zaštite civilnih žrtava rata, koji su se primjenjivali na teritoriji Federacije do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 108.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, na teritoriji Federacije prestaje primjena propisa o socijalnoj i dječijoj zaštiti i zaštiti civilnih žrtava rata, koji su se do dana stupanja na snagu ovog zakona primjenjivali na teritoriji Federacije, izuzev propisa i općih akata iz člana 107. ovog zakona.

Član 109.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamenta Federacije BiH
Pero Madžar, s.r.

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamenta Federacije BiH
Enver Kreso, s. r.
